

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall och till vissa lagar som har samband med den

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall och till vissa lagar som har samband med den (RP 188/2018 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Henna Huhtamäki, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Marjaana Lundqvist, Pensionsskyddscentralen
- förvaltningsdirektör Soili Hyvönen, Fida International ry
- socialpolitisk sakkunnig Jani Sillanpää, Finlands studentkårers förbund FSF rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Akava ry
- Finlands näringsliv rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- Forskarförbundet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att det stiftas en ny lag om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall. Lagens syfte är att förtydliga den komplicerade lagstiftningen så att de som omfattas av lagen ska ha bättre möjligheter att uppfatta sin ställning i systemet för social trygghet och kunna skapa sig en bild av hur deras trygghet ser ut om eventuella risker realiserar. Dessutom är avsikten att förenkla vissa administrativa förfaranden. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet finner det viktigt att förtydliga lagen och tillstyrker lagförslaget med följande kommentarer.

Utlåtande AjUU 8/2018 rd

Arbete

I propositionen föreslås det att Finland i fråga om arbetstagare som kommer hit ska avstå från kravet på arbete i minst fyra månader och från att kontrollera antalet arbetstimmar. I fortsättningen ska lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet tillämpas om arbetsinkomsten motsvarar det som föreskrivs i 7 § i lagförslag 1. Personen betraktas som arbetstagare från och med tidpunkten då denne börjar arbeta och så länge som det arbete som motsvarar inkomstkravet fortsätter.

Utskottet anser att förslaget är befogat. Utskottet konstaterar att lagändringen underlättar framför allt för dem som kommer till Finland för att arbeta en kort tid. Det är också lättare att följa de anställdas förtjänster än att kontrollera arbetade timmar och det nya inkomstregistret som tas i bruk från början av 2019 gynnar också såväl arbetstagare som administrationen.

Studier och tillfällig vistelse utomlands

Vid tillämpningen av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet betraktas enligt 12 § i lagförslag 1 en person som i högst fem år vistas i utlandet som bosatt i Finland. I fråga om dem som bedriver heltidsstudier utomlands har lagen kompletterats med en undantagsbestämmelse, enligt vilken en heltidsstuderande som vistas utomlands anses ha ställning som bosatt i Finland högst till dess att heltidsstudierna upphör. Utskottet finner förslaget lämpligt och anser att visshet om att den finländska sociala tryggheten fullt ut gäller under hela studietiden bidrar till att uppmuntra och motivera till studier utomlands.

Vid studier utomlands kan det förekomma avbrott som förlänger vistelsen. Det är vanligt förekommande vid utländska universitet att man först får studierätt för en lägre examen och först efter att den har avlagts kan söka rätt att avlägga högre examen. Utskottet menar att det är viktigt att avvikande sätt att organisera studierna i andra länder beaktas när man överväger om det rör sig om heltidsstudier och hur lång tid de tar.

Den gällande lagen föreskriver att den som lämnar Finland tillfälligt, för högst ett år, omfattas av bosättningsbaserad social trygghet. Tidsgränsen för tillfällig vistelse utomlands föreslås bli insnävad från ett år till sex månader. Utskottet påpekar att skärpningen av lagen på denna punkt kan bli ett hinder för att bedriva kortvariga studier utomlands eller avlägga utomlandspraktik som överskrider ett halvt år. Det är viktigt att kunna bedriva andra än heltidsstudier utomlands utan att förlora förmånerna, menar utskottet.

Forskare

Enligt 5 § 9 punkten i lagförslag 1 är en forskare en person som avlägger doktorsexamen eller bedriver vetenskaplig forskning efter doktorsexamen. I propositionsmotiven (s. 43) sägs det att forskningsarbete i allmänhet finansieras med stipendier men om forskaren är anställd och får lön ska han eller hon i regel betraktas som arbetstagare. Utskottet fastslår att alla som utför i lagen avsett forskningsarbete betraktas som forskare oberoende av finansieringsgrunden.

Utlåtande AjUU 8/2018 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 21.11.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tarja Filatov sd
medlem Reijo Hongisto blå
medlem Anna Kontula vänst
medlem Jaana Laitinen-Pesola saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Merja Mäkisalo-Ropponen sd
medlem Ilmari Nurminen sd (delvis)
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Juha Rehula cent
medlem Eero Reijonen cent
medlem Martti Talja cent
medlem Matti Torvinen blå
medlem Juhana Vartiainen saml
ersättare Petri Honkonen cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.

Utlåtande AjUU 8/2018 rd Avvikande mening

Avvikande mening

Motivering

I den föreslagna nya lagen anges vilka förutsättningar som ska gälla för en persons bosättning och arbete, och den ska tillämpas i fall där det fattas beslut om utbetalning av en social förmån när en person har flyttat från utlandet till Finland eller från Finland till utlandet, och det måste avgöras om personen ska betraktas som arbetstagare eller bosatt i Finland.

I lagen definieras minimikraven på vad som ska betraktas som arbete vid tillämpningen av lagstiftningen om bosättningsbaserade sociala förmåner på en arbetstagare som kommer till Finland. När en person flyttar till Finland som arbetstagare, avgörs rätten till bosättningsbaserade förmåner i regel utifrån personens arbete.

I lagen definieras också bosättning i Finland med avseende på den lagstiftning om sociala förmåner som verkställs av Folkpensionsanstalten.

I lagen definieras vidare när en person som flyttar från Finland till utlandet fortsättningsvis kan betraktas som en i Finland bosatt person, vars rätt till bosättningsbaserade förmåner kan fortsätta trots vistelse i utlandet.

I propositionen motiveras lagförslagen bland annat med att det behövs invandrare för att avhjälpa bristen på arbetskraft inom vissa sektorer, för att försörjningskvoten som försvagas i och med befolkningens åldrande ska bli mindre skev och för att Finland ska bli attraktivare för internationella specialister och företagare. Inom vissa sektorer behövs både arbetskraft som arbetar tillfälligt i landet och arbetskraft som bosätter sig stadigvarande, sägs det i propositionsmotiven. Också potentialen hos de invandrare som redan befinner sig i landet bör identifieras och tas till vara effektivare än nu.

Jag kan inte under några som helst omständigheter acceptera lagpaketet. Jag föreslår därför att lagförslagen entydigt förkastas för jag vill fortsatt hålla fast vid prövningen av tillgången på arbetskraft. Jag vill på det sättet skydda de finländska arbetstagarna och deras förmåner på marknaderna. Sannfinländarna vill inte heller som parti att det ska uppstå en marknad för billig arbetskraft eller att det ska gå att köpa och sälja arbetstillstånd. Det går att påvisa att om man slopar prövningen av tillgången på arbetskraft leder det till andra, icke önskvärda bieffekter. Det får inte vara så att företagen skördar frukterna av invandringen medan skattebetalarna står för fiolerna bland annat genom inkomstöverföringar för att trygga den billiga arbetskraftens försörjning.

För det tredje föreslås det att tillämpningen av förmånslagstiftningen på grundval av arbete i Finland ändras så att det nuvarande lagfästa kravet på att arbetet ska vara i minst fyra månader slopas. I definitionen av arbete hänvisas det i förslaget inte längre till arbete som beträffande arbetstiden per vecka och lönen uppfyller arbetsvillkoret inom utkomstskyddet för arbetslösa. Däremot innehåller förslaget en allmän hänvisning till tillämpningsområdet för EU-förordningen 884/2004 och det föreslås att rätt till förmånslagstiftningen uppkommer med en månadsinkomst på minst 696,90 euro.

Utlåtande AjUU 8/2018 rd
Avvikande mening

Som medlem av sannfinländarnas riksdagsgrupp anser jag att den utvidgade likabehandling i alltför hög grad och orättmätigt förbättrar ställningen för utlänningsgrupperna i förhållande till den infödda befolkningen. Torts att det motsatta påstås i propositionen är syftet med den att skrota förhållandet mellan bosättning och finländsk social trygghet. Ett annat problem är att det kan räcka med mycket lite och kortvarigt arbete för att en utlänning ska få tillgång till socialskyddet. Det här kan på sikt medföra att fler sådana invandrare söker sig till Finland som endast och enbart försöker utnyttja de högkvalitativa sociala förmånerna och tjänsterna.

Sannfinländarnas riksdagsgrupp stöder inte den utvecklingen att Europeiska unionen pö om pö tillåts lägga sig i sådana politiksektorer som inte angår den. Besluten om Finlands sociala trygghet och sysselsättningspolitik ska också i fortsättningen fattas i Finland, inte i kabinetten i Bryssel eller i Strasbourg. På den punkten får Finland inte ge efter.

Avvikande mening

Jag föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen.

Helsingfors 21.11.2018

Rami Lehto saf